

Små/and! Resten av artikkelen på andre siden!

5

103019

AFTENPOSTENS

KRONIKK 18. 10. 1965

Om forræderi

For Aftenposten av høyesterettsadvokat

Annæus Schjødt sen.

ARTIKKEL 1.

Forræderi er en forbrytelse mot fedrelandet og dets lovlige styre. I daglig tale skjeller man mellom landsforræderi og høyforræderi. Landsforræderi er rettet mot landets selvstendighet og sikkerhet, for eksempel ved å få en fremmed makt til å påføre landet krig eller å bistå fienden med råd og dåd under krig eller med krig for øye. Høyforræderi er forsøk på ved ulovlige midler å endre det bestående lovlige styre. De to slags forræderi marsjerer ofte hånd i hånd — det har vi erfart også i vårt land.

De vidtgående og uhyggelige konsekvenser som forræderi kan føre til, begrunner straffenes strenghet. Jo farligere situasjon dess strengere straffetrusel. Derfor har vi i vårt som i mange andre land fra lenge for verdenskrigene hatt dødsstraff for forræderi begått under krig av krigsmann eller på krigsskueplassen. Det var i første rekke denne bestemmelse Quisling ble dømt etter fordi han allerede 9. og 10. april 1940 som selvbestaltet statssjef gav ordre om å stoppe mobiliseringen — med trusel om straff for njørd for den som ikke lystret ham. Forandrede forhold fører med seg at andre former for forræderi kommer i forgrunnen med hensyn til farlighet og den interesse de påkaller. I den kalde krig spiller bistand til fiendtlig spioneri

på det militære og militærvitenskapelige område en stor rolle, samtidig som kommunistisk ideologi — ekte eller forkledd nasjonal aggresjon — er blitt en hensynsløs konkurrent til vanlig nasjonalfølelse. At denne form for forræderi i gitt tilfelle kan få like vidtrekkende og uhyggelige følger som det farligste krigsforræderi, er neppe ennå blitt tilstrekkelig forstått.

Hos oss kan man vel si at grensen mellom tilborlig og utilborlig bistand til fienden under en okkupasjon fremdeles interesserer sterkt. Vi vet fra vårt rettsoppgjør at denne grense kan være vanskelig å trekke både på grunn av den situasjon som kan foreligge for vedkommende, og fordi vanskelige bevisforhold kan gripe inn. Men vi vet også hvor viktige spørsmål vi her står overfor og hvor farlig det er hvis det blir ut.

Det moralske grunnlag for forræderilovgivningen er kravet om en troskapsforpliktelse hvis overholdelse er av den største betydning for nasjonens forsvar og selvstendighet. En fremtredende engelsk dommer, Sir Matthew Hale, uttalte i det 17. århundre: «Fordi undersåten har sin beskyttelse fra kongen og hans lover, er han på den annen side bundet til troskap mot kongen. Og derfor er det at hvis en fremmed kommer til dette rike for å invadere det i fiendtlig hensikt, skal han, hvis

Spionaffærene i den senere tid har aktualisert et problem som de fleste vel umiddelbart forbandt med krigen: Spørsmålet om landsforræderi. I dagens og morgendagens kronikker vil høyesterettsadvokat Annæus Schjødt belyse dette tema fra flere sider. I dagens artikkel behandler han først og fremst det moralske grunnlag for vår forræderi-lovgivning, og belyser det med en rekke eksempler fra utlandet. I morgendagens kronikk vil han beskjefte seg med en bestemt engelsk rettssak, som kaster lys over mange av de problemer som reiser seg på dette område.

han blir tatt til fange, bli behandlet som fiende, men ikke som forræder, for han krenker ingen troskapsforpliktelse. Men hvis en fremmed — — bor her og har fordel av kongens beskyttelse og gjør seg skyldig i forræderi, skal han bli dømt og henrettet som forræder for han har en lokal troskapsforpliktelse.»

Et slikt brudd på «lokal» troskapsforpliktelse — altså utover den mer vidtrekkende som omfatter statsborgerne — måtte William Joyce, bedre kjent under oppnavnet Lord Haw Haw, bote med livet for etter siste verdenskrig. Han var under krigen den engelske radiostemme fra Berlin, som daglig fortalte om Tysklands styrke og om Englands svakhet og sorgelige utsikter. Under rettsaken viste det seg til alles overraskelse, også påtalemyndighetens, at han ikke var engelsk, men amerikansk statsborger. Det ble da med hensyn til spørsmålet om forræderi overfor England ikke annet igjen å bygge på enn lokal troskapsforpliktelse, og en slik hadde i hvert fall vært til stede fordi han i en årrekke hadde bodd i England før han umiddelbart før krigsutbruddet dro til Tyskland. Spørsmålet var da om denne lokale troskapsforpliktelse fortsatte utenfor Englands grenser, og her kom det inn at han var i besid-

delse av et engelsk pass — ervervet ved falske opplysninger — som først løp ut i juli 1940. Det ble slått fast i alle instanser at da et engelsk pass ga innehaveren beskyttelse i utlandet som engelsk borger, fortsatte også den lokale troskapslikt utenfor landets grenser — og Lord Haw Haw ble dømt og hengt.

Generelt kan spørsmålet stilles slik: Hvilket minimum må landet og dets styre ha ydet for at det moralske grunnlag for en troskapsforpliktelse skal være tilstede?

I annen utgave av sin interessante bok «The meaning of treason» kommer Rebecca West med følgende temperamentsfulle utbrudd: «Da denne bok kom ut i Amerika, ble det stadig fremholdt av anmeldere som sympatiserte med totalitært styre, at engelske forrædere ikke er mer skyldige enn tyske flyktninger som hjalp de allierte mot aksene. Jeg tror ikke dette argument vil bekymre en leser som er mottagelig for argumenter, men skulle det finnes en slik, vil jeg minne ham om at Hitler var en forræder som hadde tatt makten ved ukonstitusjonelle midler, og at det derfor var umulig å begå forræderi ved å motarbeide ham, og at, selv om så ikke hadde vært tilfelle, tyske flyktninger av rasemessige og po-

Små/land! Resten av artikkelen fra andre siden!

5

18.10.1965

AFTENPOSTENS

KRONIKK 18. 10. 1965

Om forræderi

For Aftenposten av høyesterettsadvokat

Annæus Schjødt sen.

ARTIKKEL 1.

Forræderi er en forbrytelse mot fedt i det og dets lovlige styre. I daglig tale skjelner man mellom landsforræderi og høyforræderi. Landsforræderi er rettet mot landets selvstendighet og sikkerhet, for eksempel ved å få en fremmed makt til å påføre landet krig eller å bistå fienden med råd og dåd under krig eller med krig for øye. Høyforræderi er forsøk på ved ulovlige midler å endre det bestående lovlige styre. De to slags forræderi marsjerer ofte hånd i hånd — det har vi erfart også i vårt land.

De vidtgående og uhyggelige konsekvenser som forræderi kan føre til, begrunner straffenes strenghet. Jo farligere situasjon dess strengere straffetruusel. Derfor har vi i vårt som i mange andre land fra lenge før verdenskrigene hatt dødsstraff for forræderi begått under krig av krigsmann eller på krigsskueplassen. Det i første rekke denne bestemmelse Quisling ble dømt etter fordi han allerede 9. og 10. april 1940 som selybestaltet statssjef gav ordre om å stoppe mobiliseringen — med trusel om straff for mord for den som ikke lystret ham. Forandrede forhold fører med seg at andre former for forræderi kommer i forgrunnen med hensyn til farlighet og den interesse de påkaller. I den kalde krig spiller bistand til fiendtlig spioneri

på det militære og militærvitenskapelige område en stor rolle, samtidig som kommunistisk ideologi — ekte eller forkledd nasjonal aggresjon — er blitt en hensynsløs konkurrent til vanlig nasjonalfølelse. At denne form for forræderi i gitt tilfelle kan få like vidtrekkende og uhyggelige følger som det farligste krigsforræderi, er neppe ennå blitt tilstrekkelig forstått.

Hos oss kan man vel si at grensen mellom tilbørlig og utilbørlig bistand til fienden under en okkupasjon fremdeles interesserer sterkt. Vi vet fra vårt rettsoppgjør at denne grense kan være vanskelig å trekke både på grunn av den situasjon som kan foreligge for vedkommende, og fordi vanskelige bevisforhold kan gripe inn. Men vi vet også hvor viktige spørsmål vi her står overfor og hvor farlig det er hvis det glir ut.

Det moralske grunnlag for forræderilovgivningen er kravet om en troskapsforpliktelse hvis overholdelse er av den største betydning for nasjonens forsvar og selvstendighet. En fremtredende engelsk dommer, Sir Matthew Hale, uttalte i det 17. århundre: «Fordi undersåtten har sin beskyttelse fra kongen og hans lover, er han på den annen side bundet til troskap mot kongen. Og derfor er det at hvis en fremmed kommer til dette rike for å invadere det i fiendtlig hensikt, skal han, hvis

Spionaffærene i den senere tid har aktualisert et problem som de fleste vel umiddelbart forbandt med krigen: Spørsmålet om landsforræderi. I dagens og morgendagens kronikker vil høyesterettsadvokat Annæus Schjødt belyse dette tema fra flere sider. I dagens artikkel behandler han først og fremst det moralske grunnlag for vår forræderi-lovgivning, og belyser det med en rekke eksempler fra utlandet. I morgendagens kronikk vil han beskjeftige seg med en bestemt engelsk rettsak, som kaster lys over mange av de problemer som reiser seg på dette område.

han blir tatt til fange, bli behandlet som fiende, men ikke som forræder, for han krenker ingen troskapsforpliktelse. Men hvis en fremmed — — — bor her og har fordelen av kongens beskyttelse og gjør seg skyldig i forræderi, skal han bli dømt og henrettet som forræder for han har en lokal troskapsforpliktelse.»

Et slikt brudd på «lokal» troskapsforpliktelse — altså utover den mer vidtrekkende som omfatter statsborgerne — måtte William Joyce, bedre kjent under oppnavnet Lord Haw Haw, bote med livet for etter siste verdenskrig. Han var under krigen den engelske radiostemme fra Berlin, som daglig fortalte om Tysklands styrke og om Englands svakhet og sørgelige utsikter. Under rettsaken viste det seg til alles overraskelse, også påtalemyndighetens, at han ikke var engelsk, men amerikansk statsborger. Det ble da med hensyn til spørsmålet om forræderi overfor England ikke annet igjen å bygge på enn lokal troskapsforpliktelse, og en slik hadde i hvert fall vært til stede fordi han i en årrekke hadde bodd i England før han umiddelbart før krigsutbruddet dro til Tyskland. Spørsmålet var da om denne lokale troskapsforpliktelse fortsatte utenfor Englands grenser, og her kom det inn at han var i besid-

delse av et engelsk pass — ervervet ved falske opplysninger — som først løp ut i juli 1940. Det ble slått fast i alle instanser at da et engelsk pass ga innehaveren beskyttelse i utlandet som engelsk borger, fortsatte også den lokale troskapsforpliktelse utenfor landets grenser — og Lord Haw Haw ble dømt og hengt.

Generelt kan spørsmålet stilles slik: Hvilket minimum må landet og dets styre ha ydet for at det moralske grunnlag for en troskapsforpliktelse skal være tilstede?

I annen utgave av sin interessante bok «The meaning of treason» kommer Rebecca West med følgende temperamentsfulle utbrudd: «Da denne bok kom ut i Amerika, ble det stadig fremholdt av anmeldere som sympatiserte med totalitært styre, at engelske forrædere ikke er mer skyldige enn tyske flyktninger som hjalp de allierte mot aksene. Jeg tror ikke dette argument vil bekymre en leser som er mottagelig for argumenter, men skulle det finnes en slik, vil jeg minne ham om at Hitler var en forræder som hadde tatt makten ved ukonstitusjonelle midler, og at det derfor var umulig å begå forræderi ved å motarbeide ham, og at, selv om så ikke hadde vært tilfelle, tyske flyktninger av rasemessige og po-

Kronikken — Forts. fra 2. side

litiske grunner var blitt berøvet den tyske stats beskyttelse og derfor ikke hadde noen troskapsforpliktelse. Ja, alle totalitære stater med sin forakt for individet og dets rettsforhold mister sin rett til å tale om beskyttelse og må derfor tie stille om forræderi. Loyalitet er i sitt vesen en vidunderlig kontrakt.»

Ser man bort fra dets rettsfilosofiske spørsmål om maktens overgang til alment anerkjent rett — noe som ikke så sjelden skjer ved hjelp av tid og patina — må man være enig i denne uttalelse om troskapspliktens moralske grunnlag. Det kan for eksempel ikke aksepteres at maktmisbruk og grusomme overgrep gir samme troskapsforpliktelse som et demokratisk styre med personlig frihet og respekt for individet. Tenk på befolkningen i de totalitære og nasjonalt undertrykte land som ikke engang har utreisefrihet og derfor er tvunget til å motta den «beskyttelse» og de «samfunnsmessige goder» som de ofte vil risikere livet for å kvitte seg med. Spørsmålet fører videre til erobrede land — uansett om totalitære eller demokratiske land har erobret dem — og til kolonier som har nådd en viss utviklingsgrad og hvor det har oppstått en dyptgående frihetsbevegelse med almen tilslutning. Her kan man snakke om opprør, men bør være forsiktig med å kalle det forræderi. Vi står her eksempelvis overfor alleneren Roger Casements kjente sak, som jeg kommer tilbake til senere. Og overfor George Washington og den amerikanske frigjøringskrig. Undertiden kan grunnen være tvilsom, og kyniske folk sier med noen rett at utfallet er det avgjørende for etterbedømmelsen.

Nå må man dessverre her som ellers ikke overvurdere det moralske grunnlags praktiske betydning.

Fortsatt side 9, spalte 5.

ning. Erfaring viser at totalitære stater bruker den hårdste hånd mot hva de anser for forræderi — uten på noen måte å bekymre seg om filosofiske betraktninger over det moralske grunnlag. Diktatorenes redsel for å miste makten er for dem det viktigste. I sin dagbok skriver Goebbels i september 1943 om det såkalte forræderi mot Mussolini: «Der Führer spør meg hva jeg tror han ville gjort hvis han hadde vært utsatt for en lignende forræderi. Jeg tror han ikke ville nøt en time med å fullbyrde en straffedom som for alle tider ville ha virket helt avskrekende selv på dem som bare bærer forræderiet på bunnen av hjertedypet.» Hitler fikk anledning til å bekrefte denne formodning etter attentatet på ham 20. juli 1944. Det fremgår forøvrig av dagboken at selv «defatisme» ble møtt med dødsdommer som ble eksekvert og offentliggjort — etter Goebbels' oppfatning med meget gode resultater. Og Hitlers Tyskland er ikke det eneste eksempel i vår tid.

I saker mot ledende forrædere under siste verdenskrig — i stillinger som de tilranet seg eller ble satt inn i av fienden — har spørsmålet om hensikten og dens be-

tydning ofte meldt seg. Vi har her i landet som i utlandet fått høre det forsvar at hensikten har vært å gagne det av sitt styre mishandlede fedreland, og at samarbeidet med fienden og hjelpen til fienden bare har vært et nødvendig middel til å nå dette mål, eller iallfall til å minske de påregnelige overgrep og lidelser under en okkupasjon. Dette var et hovedmoment også i Quislings forsvar, og det bør ikke glemmes hva førstevoterende i Høyesterett med tilslutning av de øvrige dommere uttalte om dette spørsmål:

«Lagmannsretten har funnet det bevist at alle heromhandlede tiltak fra domfeltes side er gjort med den hensikt å gagne fienden ved å lette okkupasjonen for ham. Uttalelsen kan bare bety at domfeltes første og umiddelbare hensikt med, som skjedd, egenmektig og uten ethvert skinn av hjemmel, å gripe grovt forstyrrende inn i de lovlige norske myndigheters arbeide for å organisere landets forsvar, har vært å gagne fienden. Og dette finner jeg uten videre avgjørende for at lagmannsrettens lovanvendelse i dette punkt er riktig. Om domfelte ut fra sin personlige innstilling har funnet det heldig for Norge på lengre sikt at han etter evne hjalp fienden til å bryte det norske forsvar, er dette etter mitt skjønn helt irrelevant. Den militære straffe-

lov eller dens krigsartikler kan umulig være slik å forstå at de mest opplagte krigsforbryterske handlinger faller utenfor straffebestemmelsenes rekkevidde, for såvidt den enkelte militærperson, befalingsmann eller menig, ut fra sitt individuelle syn og i strid med militær lydighetsplikt, mener å

tjene sitt lands mer langsiktige politiske eller andre interesser ved å arbeide for landets nederlag i en pågående kamp. Oppfattet man den militære straffelovs § 80 på den måte, ville det gjøre paragrafens straffebestemmelser illusoriske innenfor et vidstrakt felt.»

Annæus Schjødt sen.

6

DEN

12. januar 1944

Innledning. Mer av artikkelen for andre sider
M

AFTENPOSTENS

KRONIKK 19. 10. 1965

Om forræderi.

For Aftenposten av høyesterettsadvokat
Annæus Schjødt sen.

ARTIKKEL II.

Denne artikkel vil jeg behandle forræderisaken mot Sir Roger Casement som ble dømt til døden og hengt i London i 1916, og altså midt under første verdenskrig. Den sak byr på mange interessante trekk og har ledet til skarpe diskusjoner, som selv idag ikke ser ut til å ville ta slutt. Et stenografisk referat av saken med et meget velskrevet forord er for lengst offentliggjort i «Notable British Trials».

Roger Casement ble satt under tiltale for å ha søkt å forlede irske frivillige i tysk krigsfangenskap til å danne en militær avdeling for å kjempe mot England i den pågående krig. Det hadde lyktes ham ved propaganda i fangeleirene å få med ca. 50 stykker. Videre at han våren 1916 hadde latt seg landsette i Irland fra en tysk undervannsbåt som medlem av en fiendtlig ekspedisjon hvis hovedoppgave var å levere våpen og ammunisjon i krigen mot «Our Lord the King and his subjects».

Bakgrunnen for Casements oppførsel var det daværende forholdet mellom Storbritannia og Irland.

Efter langvarig og opprivende politisk strid — fanatisk fra mer enn én side — fremsatte Asquiths regjering i 1912 forslag om «Home rule» for Irland omfattende også det engelskorienterte og protestantiske Nord-Irland (Ulster). Dette ledet til en uhyggelig situasjon som truet med borgerkrig. Under ledelse av

Edward Carson og med utstrakt tilslutning av fremtredende politikere og militære i begge land forberedte Ulster seg på væpnet motstand hvis loven ble vedtatt. Det ble ikke alene truet, men det ble faktisk truffet vidtgående militære forberedelser med anskaffelse av betydelige mengder våpen og avholdelse av militære øvelser. Antallet av frivillige, som ble innrullert, var ca. 100 000, og dette førte igjen til innkallelse av frivillige og forberedelse til borgerkrig i den del av Irland som ønsket Home rule.

Så kom første verdenskrig, og loven ble vedtatt — dog således at den først skulle tre i kraft efter krigens avslutning, og regjeringen stilte samtidig i utsikt at den da ville fremme et lovforslag angående Ulsters stilling.

Efter det som var hendt, var det kanskje ikke underlig at mange Irlendere delte den oppfatning som Roger Casement gav uttrykk for, nemlig at ordningen var en veksel til forfall efter døden, «a scrap of paper», fordi man ikke kunne vite om den ville bli innfridd. Det spilte her inn at Ulster ikke utleverte sine våpen, men tvert imot fortsatt rustet og utførte militære øvelser med en mulig borgerkrig for øye — til tross for gjensidige tillitsforsikringer avgitt i Parlamentet ved krigens begynnelse.

Saken mot Roger Casement kom til behandling i juni 1916 i High Court of Justice for tre dommere

I forbindelse med de verserende spionaffærer behandler høyesterettsadvokat Annæus Schjødt sen. i dagens kronikk en engelsk rettsak, som kaster et interessant lys over problemet landsforræderi. Det gjelder ireren Roger Casement, som under den første verdenskrig søkte å forlede irske frivillige i tysk fangenskap til å kjempe mot England for å oppnå irsk frihet. Det var altså en meget intrikat sak, hvor hensikten ble nøye vei mot det faktiske resultat av Casements handlinger. I gårsdagens kronikk behandlet høyesterettsadvokat Schjødt spørsmålet om forræderilovgivningens moralske grunnlag.

og jury. Bernard Shaw rådet Casement til å innrømme det faktiske grunnlag som tiltalen henviste til, og bygge sitt forsvar utelukkende på at han som irsk patriot var tatt til fange under et hederlig forsøk på å oppnå selvstendighet for sitt fedreland, og at han derfor krevde å bli behandlet som krigsfange og ikke som forræder. Casement var enig i dette, men hans forsvarer satte gjennom at hovedvekten ble lagt på en lite overbevisende lovfølgning, som jeg skal komme tilbake til, skjønt det selvfølgelig var uunngåelig at Casements nasjonalitet og den politiske bakgrunn stadig ble trukket inn.

Casement fremholdt at «det engelske styre i Irland hviler på tvang og ikke på lov, og fordi det ikke inviterer til kjærlighet, kan det ikke skape lojalitet». Han la an på å latterliggjøre at han skulle dømmes efter en lov som var gitt i 1351 av Edward III som var konge av England og Frankrike, men ikke av Irland. For den engelske anklager «er det bare England — det er intet Irland». Og han forlangte å bli dømt av sine irske likemenn overensstemmende med prinsipper som også engelsk rett bygget på.

Også hans forsvarer understreket sterkt at en irlenders lojalitet er overfor hans eget land og intet

annet. Han pekte på at det var av kongen som irsk konge og «under the great seal of Ireland» at utnevning av irske embetsmenn ble foretatt, og at intet menneske hadde konstitusjonell rett til i Irland å forsøke å dominere eller kommandere en irlender som representant for noen annen del av kongens United Kingdom. Og han skildret den mistanke som grodde opp fordi Ulster, da verdenskrigen kom, ikke gav fra seg sine våpen eller avstod fra å skaffe seg nye.

Påtalemyndigheten svarte at hvis Roger Casements handlinger var foretatt for krigen, kunne forholdene i Irland og Roger Casements stilling som irlender «vært et godt eller dårlig forsvar, men ville iallfall i høy grad ha vedkommet saken». Men, ble det videre hevdet, disse forhold var i hvert fall betydningsløse efter at den største militærmakt som verden noensinne hadde sett, hadde søkt å odelegge det britiske rike, og kampen om Home rule, som innrømmet at forsvaret i denne farefulle situasjon var stillet i bero så lenge krigen varte. Det samme standpunkt inntok Lord Chief Justice i sin rettsbelæring. Han understreket at Roger Casement var britisk undersøkt, og la avgjørende vekt på den forening til felles forsvar som krigen skapte. Den engelske regjeringens forbehold

med hensyn til Ulster, og Ulsters fortsatte forberedelser til en væpnet motstand mot Home rule, la han ikke skjul på, men tillå den ingen vekt.

Forsvarets hovedargument i saken var imidlertid, som nevnt, en ren lovfortolkning som var underkastet rettens og ikke lagrettens avgjørelse. Tiltalen bygget på Edward III's forræderlov av 1351, hvor det bl. a. settes straff for «å slutte seg til kongens fiender i hans rike ved å gi dem hjelp og støtte i hans rike eller annetsteds». Forsvareren hevdet at selve *tilslutningen* til kongens fiender måtte finne sted i kongens rike — og at ordene «eller annetsteds» bare refererte seg til det sted hvor hjelpen og støtten materialiserte seg. Konklusjonen var at da tilslutningen hadde funnet sted i Tyskland og ikke i «kongens rike», kom loven ikke til anvendelse.

Da loven var skrevet på normannerfransk uten kommaer eller parenteser, var det god plass for subtil prosedyre, og man må uvilkårlig tenke på historien om det gamle telegram: «Heng ham ikke spør ham». Samtlige 8 dommere i første instans og appellretten fant det ikke mulig å akseptere forsvarerens lovfortolkning. De kom til dette resultat ikke alene på basis av hva de anså for almindelig sunn fornuft, men like meget etter en skarpsindig gjennomgåelse av gamle prejudikater og andre uttalelser fra lengst avdøde dommere. Ikke minst fikk man stifte bekjentskap med den berømte dommer Sir Edward Coke som døde i 1634 og hvis uttalelser om loven av 1351 var blitt kritisert av andre jurister fordi han ikke hadde noe prejudikat (authority) å bygge på. Dommer Darling, som presiderte i appellretten, uttalte seg temmelig hårdt om denne «lettsindige» kritikk til tross for at han måtte erkjenne at Coke faktisk

(Fortsatt side 11, spalte 2)

Kronikken —

Forts. fra 2. side

tisk manglet prejudikater. Hvis Coke hadde levet da kritikken kom, uttalte dommer Darling, kan det nok være at hans kritikere ville ha angret at de hadde innlatt seg i diskusjon med ham. Og han refererte en uttalelse som gikk ut på at man ville miste en betydelig del av engelsk rett hvis det som Lord Coke har sagt ikke blir godtatt med mindre det kunne henvises til prejudikater. En på sett og vis gripene demonstrasjon av den karakteristiske engelske respekt for rettstradisjonen!

Efter fortolkningsspørsmålets avgjørelse i appellretten og etter at anke til House of Lords var blitt nektet, stod alene benådnings-spørsmålet tilbake. Til tross for krigstidens opphissede stemning ble benådningsandragendet anbefalt av en betydelig rekke fremstående kvinner og menn. Saken ble behandlet i regjeringen flere ganger, og det så en tid ut til at benådning ville bli gitt. Når resultatet til slutt ble negativt, skyldtes dette hovedsakelig Roger Casements «sorte dagbøker», som ble kjent i vide kretser, uten at dette kan legges domstolene eller aktørretet og forsvaret til last. Dagbøkene inneholdt bl. a. skildringer av forfatterens homoseksuelle handlinger, og dette uvedkommende moment ledet til at mange frakk seg tilbake som ellers ville ha støttet benådningsandragendet, eksempelvis erkebiskopen av Canterbury og biskopen av Durham. Og så ble da galgen det endelige resultat av den fremdeles sterkt omstridte sak.

Også i Roger Casements sak.

kom spørsmålet om hensikten i forgrunnen. Forsvaret hevdet, som alt nevnt, at Casements hensikt ikke hadde vært å gagne fienden, men å vinne friheten for sitt fedreland. I sin rettsbelæring til juryen uttalte rettens formann at en manns hensikt må søkes i hans handlinger, i de beregnelige følger disse har. Hvis man må regne med at handlingene fører frem til bi-stand til fienden, er det uten betydning om de også har en ytterligere hensikt — i dette tilfelle Irlands frihet.

Rent i sin almindelighet — og altså uten spesiell adresse — må jeg erklære meg enig i at en manns handlinger forteller langt mer om hans hensikt og egenskaper enn luftige teorier bygget på barndomsopplevelser av tvilsom eksistens kjørt frem på den moderne psykologis undertiden noe tynne is.